

**Όμιλία στὴν Έκδήλωσι πρὸς τιμὴν τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου Παλαμά
στὴν Αἴθουσα Τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Μακεδονίας
Κυριακὴ Β' Νηστειῶν, 14/27.3.2016**

Ἡ Ὁρθόδοξος Πίστις καὶ ἡ προσωπικὴ εὐθύνη

*† Μητροπολίτου
Θεσσαλονικῆς κ. Γρηγορίου*

*Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Καλλίνικε·
Σεβασμιώτατοι ἅγιοι Ἀρχιερεῖς, σεβαστοὶ Πατέρες, ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί·*

Σήμερα, δευτέρα Κυριακὴ τῶν Νηστειῶν 2016, ὅπως εἶναι καθιερωμένο, ἡ Ἐκκλησία τιμᾷ τὸν Ἅγιο Γρηγόριο τὸν Παλαμά καὶ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ αὐτῆς τῆς ἑορτῆς βρισκόμαστε ἐδῶ, στὴν εὐλογημένη πόλη τῶν Θεσσαλονικέων, γιὰ νὰ συνεορτάσουμε καὶ νὰ τιμήσουμε τὸ πρόσωπο τοῦ Ἁγίου. **Ν**ωρίτερα τὸ πρῶτῃ, γευθήκαμε τὴν κοινωνία τοῦ Ἁγίου Ποτηρίου τοῦ Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τώρα ἐδῶ θὰ κοινωνήσουμε τὶς χάρες τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μεῖς ἕναν διαφορετικὸ τρόπο, μέσα ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἑορταστικὴ συνάντηση.

Ἡ παροῦσα Ὁμιλία ἔχει θέμα «Ἡ Ὁρθόδοξος Πίστις καὶ ἡ προσωπικὴ εὐθύνη».

Στὸ **πρῶτο μέρος** θὰ ἀναφερθοῦμε στὴν πίστι μετὰ τὴν ἔννοια τοῦ δόγματος. **Θ**ὰ ποῦμε τι εἶναι δόγμα καὶ πῶς κατανοεῖται τὸ δόγμα. **Θ**ὰ ἀναφερθοῦμε σύντομα γιὰ τὸ κῦρος τῶν Ἁγίων Πατέρων

καὶ ποιῆς κατηγορίες ἀνθρώπων ἀμφισβητοῦν τὸ κῦρος τους.

Στὸ **δεύτερο μέρος**, θὰ ἀπαντήσουμε θετικὰ στὸ ἐρώτημα ἐὰν ὁ ἄνθρωπος θέλει νὰ γνωρίσει τὰ δόγματα καὶ τὸν τρόπο κατανόησης τῶν δογμάτων. **Ἡ** θετικὴ ἀπάντηση προϋποθέτει τὴν ἀνθρώπινη εὐθύνη. **Σ**τὴν συνέχεια θὰ ἐπικεντρώσουμε τὴν προσοχή μας σὲ μείζονα θέματα τῆς ἐποχῆς μας, ὅπως τὸ μεταναστευτικὸ, καὶ στὸν οἰκουμενισμό καὶ θὰ προσπαθήσουμε νὰ ἀνιχνεύσουμε τὴν προσωπικὴ εὐθύνη πάνω σὲ αὐτὰ τὰ παραδείγματα. **Θ**ὰ καταλήξουμε στὸ συμπέρασμα ὅτι ἀπαιτεῖται περισσότερο ὅσο ποτὲ ἄλλοτε ἡ ἐνεργοποίηση τῆς ἀνθρώπινης εὐθύνης.

* * *

Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς μὲ τὴν Θεολογία του ἀνακεφαλαίωσε ὅλη τὴν Θεολογία τῆς Ἐκκλησίας μας ἀνὰ τοὺς αἰῶνες. **Μ**έχρι τὴν ἐποχὴ τοῦ Ἁγίου οἱ προηγούμενοι Πατέρες διετύπωσαν μὲ ἀκρίβεια τὸ δόγμα καὶ ὁ Ἅγιος Γρηγόριος διετύπωσε τὸν τρόπο, πῶς δηλαδή θὰ κατανοοῦμε τὸ δόγμα. **Μ**ίλησε γιὰ τὸν ὀρθὸ τρόπο κατανόησης τοῦ δόγματος. **Ἐ**λεγε ὁ ἀντίπαλος τοῦ Ἁγίου, ὁ αἰρετικὸς Βαρλαάμ, ὅτι γιὰ νὰ κατανοήσεις τὸ δόγμα ἀπαιτεῖται νὰ γνωρίσεις ἀρχαία ἑλληνικὴ φιλοσοφία, νὰ ἔχεις δηλαδή γνώση γιὰ νὰ μπορεῖς νὰ κατανοήσεις τὰ δόγματα. **Ὁ Ἅγιος** ὅμως εἶπε, ὅτι **γιὰ νὰ κατανοήσεις τὸ δόγμα χρειάζεται ἐνάρετη ζωὴ, πὺδ νὰ ταυτίζεται μὲ τὴν ζωὴ τοῦ Χριστοῦ, τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων καὶ τῶν Ἁγίων Πατέρων.**

Οἱ προηγούμενες Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι μίλησαν γιὰ τὸ κάθε πρόβλημα πὺδ προέκυπτε στὴν ἐποχὴ τους. **Σ**υγκεκριμένα, ἐπὶ παραδείγματι, τὸν 4ο αἰῶνα στὴν ἐποχὴ τῆς πρώτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἀμφισβήτησαν αἰρετικοὶ καὶ συγκεκριμένα ὁ Ἄρειος τὴν Θεότητα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. **Εἶ**πε ὁ Ἄρειος, ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς δὲν εἶναι τέλειος Θεὸς καὶ τέλειος ἄνθρωπος, ἀλλὰ ὅτι εἶναι ὑπουργός, διαμεσολαβητὴς μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. **Ἡ** πρώτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἀντιμετώπισε τὸ πρόβλημα καὶ ἐδογματίσε. **Ὅ**ταν λέμε στὴν θεολογικὴ γλῶσσα ἐδογματίσε, ἐννοοῦμε ὅτι τὸ δόγμα ἐκφράζει τὰ ὅρια τῆς ἀλήθειας καὶ τοῦ ψεύδους, τῆς ὑγείας καὶ τῆς ἀσθένειας, τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου. **Ε**πομένως, ἡ λέξη ἐδογματίσε σημαίνει ὅτι ὀριοθέτησε καὶ ἀπὸ τότε μέχρι καὶ σήμερα θέτει τὸν ἄνθρωπο ἐνώπιον τῆς προσωπικῆς του εὐθύνης, νὰ ξέρει δηλαδή ἐκ τῶν προτέρων τι μπορεῖ νὰ ἐπιλέξει ὡς τρόπο ζωῆς. **Τ**ὸ δόγμα ἐπίσης δείχνει καὶ

τὴν πίστιν μας. **Δ**ηλαδή τὸν Θεὸ πὸ πιστεύουμε.

Ῥστώσο ὁμως αὐτὸ δὲν εἶναι μία ἀπλὴ ἀνακοίνωση ἀπὸ κάποιους, τοὺς ὁποίους ἐμεῖς σήμερα τοὺς ὀνομάζουμε Ἁγίους Πατέρες. **Οἱ** Πατέρες ἦταν τὰ πρόσωπα ἐκεῖνα, ὅπου μὲ τοὺς νοεροὺς ὀφθαλμοὺς τοὺς εἶδαν τὸ Ἄκτιστο Φῶς, βίωσαν τὶς Χάρες τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, γεύθηκαν ἀπὸ αὐτὴ τὴν ζωὴ τὰ ἀγαθὰ τοῦ Παραδείσου. **Ἡ** ζωὴ τους, ἡ ἐμπειρία τους, ἦταν τὰ ὄπλα, μὲ τὰ ὁποῖα ἀντιμετώπισαν τὶς αἰρέσεις. **Αὐτὸ** σημαίνει ὅτι αὐτὸ πὸ περιέγραφαν ἦταν αὐτὸ πὸ νωρίτερα εἶχαν δεῖ καὶ βίωσε μὲ τὴν ἐμπειρία τῆς θεοπτίας. **Συνάντησαν** τὸν Θεὸ πρῶτα, τὸν εἶδαν καὶ μετὰ περιέγραψαν ὅ,τι εἶδαν. **Τὸ** ἀντίθετο ἔκαναν οἱ αἰρετικοί. **Ἐ**πειδὴ ἀδυνατοῦσαν νὰ δοῦνε τὸν Θεὸ, ὑπολόγιζαν περίπου πῶς εἶναι καὶ ἀπλᾶ περιέγραφαν ὅ,τι φαντάζονταν. **Ἐ** Ἁγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς ὅταν μιλοῦσε περὶ Ἄκτιστου Φωτὸς γνῶριζε πολὺ καλὰ τὶ ἔλεγε. **Εἶ**δε καὶ μετὰ μίλησε καὶ περιέγραψε. **Ἡ** ἐμπειρία δὲν περιγράφει τὸ νομίζω, ἀλλὰ τὸ περὶ τοῦ ἄκτιστου. **Γι**’ αὐτὸ τὸν λόγο καὶ οἱ Ἁγιοὶ Πατέρες ὀνομάζονται καὶ ἀπλανεῖς ἀστέρες, διότι ἀπλανῶς ὀδηγοῦν σὲ θέματα πίστεως τὸν ἄνθρωπο καὶ ἀπλανῶς, μὲ τὴν καθοδήγηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διετύπωσαν τοὺς Ὅρους τῶν Ἁγίων Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

Ἐπάρχει ὁμως καὶ κάτι, τὸ ὁποῖο θὰ πρέπει νὰ ἐπισημάνουμε, ὅπως ἔλεγε καὶ ὁ ἀείμνηστος Καθηγητὴς τῆς Θεολογίας στὴν Δογματικὴ π. Ἰωάννης Ρωμανίδης. **Οἱ** Ἁγιοὶ Πατέρες, ὅταν προσπαθοῦσαν νὰ περιγράψουν τὸ ἄκτιστο, πὸ εἶδαν καὶ βίωσαν, χρησιμοποιοῦσαν κτιστὸ μέσο γιὰ νὰ περιγράψουν τὸ ἄκτιστο. **Δη**λαδή, ὁ προφορικὸς καὶ ὁ γραπτὸς λόγος εἶναι κτιστὰ μέσα γιὰ νὰ περιγράψει ὁ Ἁγιος τὸ ἄκτιστο. **Ἐ**πὶ παραδείγματι, ἡ Ἁγία Γραφή περιγράφει τὶς ἐμπειρίες τῶν Προφητῶν, τῶν Δικαίων, τῶν Ἁγίων Πατέρων τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης, μὲ τὸν γραπτὸ λόγο.

Ἐπεριοριστικὸς λόγος τοῦ γραπτοῦ λόγου εἶναι, ὅτι προσπαθεῖ νὰ μεταφέρει, νὰ περιγράψει τὸν ἄκτιστο μὲ ἓνα κτιστὸ μέσο. **Γι**’ αὐτὸ τὸν λόγο καὶ ἡ Ἁγία Γραφή ἔχει ὑποστει ἐρμηνεῖες, πὸ εἶναι ἀντίθετες ἀκόμα καὶ μὲ τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ. **Εἶ**ναι χαρακτηριστικὸ πὸ οἱ Πατέρες, ὅταν περιέγραφαν τὸ Ἄκτιστο Φῶς, ποτὲ δὲν ἔλεγαν τὶ εἶναι, ἀλλὰ τὶ δὲν εἶναι. **Ἐ**να παράδειγμα: ἔλεγαν ὅτι τὸ Φῶς πὸ εἶδαν δὲν εἶναι σὰν τὸ φῶς τοῦ ἡλίου. **Αὐτὸ** σημαίνει ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀντίστοιχο φῶς κτιστό, οὔτε ἀκόμα τοῦ ἡλίου, πὸ νὰ εἶναι σὰν τὸ Φῶς τὸ Ἄκτιστο, τὸ Φῶς τοῦ Θεοῦ.

Ὡστόσο ὁμως, εὐτυχῶς ποὺ ὑπάρχουν οἱ Ἅγιοι Πατέρες, ὅπου μὲ τὸ βίωμά τους ξεκαθαρίζουν τὰ πράγματα. **Αὐ**τὸ σημαίνει ὅτι οἱ Πατέρες, ἐπειδὴ εἶχαν ἐμπειρία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, κατανοοῦσαν μέσα ἀπὸ τὰ κείμενα ὄχι μόνον αὐτὸ ποὺ περιέγραφε ὁ κτιστὸς γραπτὸς λόγος, ἀλλὰ κυρίως ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἀδυνατοῦσε ὁ κτιστὸς γραπτὸς λόγος νὰ ἀποτυπώσει. **Ἡ** συμβολὴ τῶν Ἁγίων Πατέρων σὲ αὐτὴ τὴν δυσκολία ἦταν νὰ ἐρμηνεύσουν καὶ νὰ διακρίνουν ὀρθῶς, ὅ,τι παρερμήνευαν οἱ αἰρετικοί. **Ἐ**τσι ἐξηγεῖται καὶ ὁ τεράστιος ὄγκος Πατερικῶν Κειμένων, ὅπως καὶ τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ. **Ἀ**παντοῦσαν σε ποιμαντικὲς καὶ πραγματικὲς ἀνάγκες τοῦ λαοῦ. **Δ**ὲν ἔλεγαν ὅτι, ἄς γράψω καὶ ἐγὼ ἓνα κείμενο σήμερα μὲ πολλές παραπομπές, γιὰ νὰ μὲ θεωροῦν σημαντικὸ καὶ ἀκαδημαϊκό. **Ὁ** Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς ἀπάντησε σε πραγματικὲς ἀνάγκες καὶ ἀπορίες ποὺ προέκυψαν στὴν ἐποχὴ του.

Ἐνα παράδειγμα. Οἱ Μοναχοὶ στὴν ἐποχὴ τοῦ Ἁγίου εἶχαν μία ἀπορία καὶ ἔθεταν τὸ ἐξῆς ἐρώτημα. **Π**ῶς εἶναι δυνατόν νὰ βλέπουμε τὴν Παναγία καὶ νὰ εἶμαστε ἀγράμματοι; **Π**ῶς εἶναι δυνατόν νὰ λέει ὁ αἰρετικὸς Βαρλαάμ, ὅτι γιὰ νὰ δῶ τὸν Θεὸ καὶ τὴν Παναγία θὰ πρέπει νὰ ξέρω ἀρχαία ἐλληνικὴ Φιλοσοφία; **Οἱ** Μοναχοὶ αὐτοὶ εἶχαν τὴν ἀπαραίτητη προϋπόθεση νὰ δοῦνε τὸν Θεό. **Εἶ**χαν καθαρὴ καρδιὰ καὶ ἐνάρετη ζωὴ. **Γ**ι' αὐτὸ ἔβλεπαν τὸν Θεό. **Ὁ** Ἅγιος Γρηγόριος ποὺ εἶχε τὴν ἴδια ἐμπειρία μὲ τοὺς Μοναχοὺς, ἤξερε ὅτι εἶχαν δίκιο, γι' αὐτὸ καὶ ἀνέλαβε τὴν υπεράσπιση τῆς ἀληθείας καὶ ὄχι ἐπειδὴ ἠθελε ἀπλῶς καὶ μόνον νὰ γράψει ἓνα συγγραφικὸ ἔργο.

Ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῶν Μοναχῶν, ἀπέναντι στὸ πρόσωπο τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ εἶχαν ἐμπιστοσύνη, διότι γνώριζαν καλὰ ὅτι τὴν ἐμπειρία τοῦ Ἀκτίστου Φωτὸς ποὺ βίωσαν νωρίτερα, γνώριζαν πολὺ καλὰ ὅτι τὴν εἶχε βιώσει καὶ ὁ Ἅγιος Γρηγόριος, γι' αὐτὸ καὶ τὸν ἐμπιστεύτηκαν. **Σ**ήμερα ἐὰν ὑπάρχει ἔλλειψη ἐμπιστοσύνης, εἶναι διότι δὲν ὑπάρχει ἐμπειρία πνευματικὴ ποὺ νὰ συναντᾷ ὁ ἓνας τὸν ἄλλο. **Ἡ** ἔλλειψη ἐμπιστοσύνης δείχνει τὴν ἀπειρία στὰ πνευματικά, εἴτε αὐτὸς εἶναι κληρικός, εἴτε εἶναι μοναχός, εἴτε εἶναι λαϊκός.

Αὐτὴ ἡ ἐμπιστοσύνη δυστυχῶς σήμερα ἔχει κλονισθεῖ. **Γ**ιὰ νὰ μὴν ὑπάρχει ἐμπιστοσύνη στὰ λόγια τῶν Πατέρων, σημαίνει ὅτι δὲν ὑπάρχει σύνδεση στὰ λόγια καὶ στὸ βίωμα τῶν Πατέρων. **Μ**ποροῦ-

με να διακρίνουμε τρεις κατηγορίες ανθρώπων που δεν εμπιστεύονται τους Άγιους Πατέρες και αμφισβητούν τὸ κύρος τους. **Ἡ** μία κατηγορία εἶναι με τρόπο ἀσυνείδητο, ἡ δεύτερη με συνειδητό, καὶ ἡ τρίτη εἶναι ἐκεῖνοι που ἐξαπάτησαν τὸν ἑαυτό τους.

Ἡ πρώτη κατηγορία εἶναι με ἀσυνείδητο τρόπο. **Σ**ὲ αὐτὴ τὴν κατηγορία ἀνήκουν οἱ ἄνθρωποι που δὲν γνωρίζουν τὰ λόγια τοῦ Εὐαγγελίου, τὶς ἐρμηνείες τῶν Πατέρων, καθὼς καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ Χριστοῦ ἢ τὸ βίωμα τῶν Ἁγίων Πατέρων, που ὅλα τὰ παραπάνω με κάποιο τρόπο ἀγνοοῦν ἐξ αἰτίας ἀντικειμενικῶν λόγων, ὅπως ὁ γεωγραφικὸς περιορισμὸς καὶ ἐπομένως φαίνεται λογικὸ νὰ μὴν ὑπάρχει καὶ ἐμπιστοσύνη στοὺς Ἁγίους Πατέρες.

Ἡ δεύτερη κατηγορία εἶναι με συνειδητὸ τρόπο. **Σ**ὲ αὐτὴ τὴν κατηγορία ἀνήκουν οἱ ἄνθρωποι που γνωρίζουν συνειδητὰ τι λέει τὸ Εὐαγγέλιο, οἱ Κανόνες τῆς Ἐκκλησίας καὶ οἱ ἐρμηνείες τῶν Ἁγίων Πατέρων καὶ ταυτόχρονα πράττουν τὰ ἀντίθετα· καὶ ἐδῶ ὡς αὐτονόητο μπορούμε νὰ ποῦμε, ὅτι κρύβουν σκοπιμότητες ἢ ὅτι ποιοῦν τὸ θέλημα τοῦ διαβόλου. **Εἶναι** τὰ ἄτομα ἐκεῖνα που ἀνήκουν συνειδητὰ σὲ σκοτεινὰ κέντρα, ὅπως οἱ μασῶνοι.

Ἡ τρίτη κατηγορία εἶναι οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι που ἔχουν ἐξαπατήσει τὸν ἴδιο τους τὸν ἑαυτό. **Εἶναι** οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι που ἀφοῦ πρῶτα ἐξαπάτησαν τὸν ἑαυτό τους, τότε εἶναι πιὸ εὐκόλο καὶ χωρὶς ἰδιαίτερο κόπο νὰ ἐξαπατοῦν καὶ τοὺς ἄλλους. **Πα**ρουσιάζουν τὸ ψεύτικο ὡς ἀληθινὸ καὶ μάλιστα με πειστικὸ τρόπο. **Ἐ**να παράδειγμα σὲ ἐπίπεδο ἐξάρτησης εἶναι ὁ ναρκωμανῆς. **Ἢ**ταν ὁ ναρκωμανῆς βιώνει τὴν ἐπίδραση τῆς οὐσίας στὸ αἷμα του καὶ στοὺς νευροδιαβιβαστὲς τοῦ ἐγκεφάλου, τοῦ εἶναι πολὺ εὐκόλο νὰ παρουσιάζει τὰ συμπτώματα τοῦ παραισθησιογόνου ὡς παράδεισο, ἀλλὰ καὶ ὡς τρόπο ζωῆς. **Κά**τι ἀντίστοιχο μπορεῖ νὰ γίνει με πολιτικὴ ἰδέα ἢ με θεολογικὴ πρόταση, ἀρκεῖ βέβαια νωρίτερα νὰ ὑπάρξει ἡ ἐξαπάτηση τοῦ παραισθησιογόνου, δηλαδὴ τῆς πολιτικῆς ἰδέας ἢ τῆς θεολογικῆς πρότασης.

Μὲ μιὰ σύντομη ἀνακεφαλαίωση τοῦ πρώτου μέρους, εἶπαμε ὅτι στὴν ἱστορία ὑπῆρξαν Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι που διετύπωσαν δόγματα. **Τ**ὰ δόγματα εἶναι τὰ ὅρια μεταξὺ ἀληθείας καὶ ψεύδους καὶ ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς μᾶς λέει πῶς νὰ κατανοήσουμε τὰ δόγματα. **Ἐ**πίσης, ἀναφέραμε ὅτι ἐμεῖς ἐμπιστευόμαστε τοὺς Ἁγίους Πατέρες καὶ ὑπάρχουν τρεῖς κατηγορίες ἀνθρώπων που αμφισβητοῦν τὸ κύρος τῶν Πατέρων.

Σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο κρίνεται ἀπαραίτητο νὰ θέσουμε κάποια ἐρωτήματα, τὰ ὁποῖα θὰ λειτουργήσουν καὶ ὡς γέφυρα γιὰ τὸ δεύτερο μέρος τῆς παρουσίας ὁμιλίας.

Ἄρά γε, εἶναι ἀναγκαῖο νὰ γνωρίζουμε τὰ δόγματα, ὅπως τὰ περιγράφουν ἀνὰ τοὺς αἰῶνες οἱ Θεοφόροι Πατέρες καὶ νὰ τὰ γνωρίσουμε ὅπως τὰ περιγράφει ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς; **Ἡ** ἀπάντηση εἶναι, ναί.

Εἶναι ἀναγκαῖο, ἔχει σημασία, εἶναι ἀπαραίτητο νὰ γνωρίζουμε ἢ νὰ διακρίνουμε τὸ κῦρος τῶν Ἁγίων Πατέρων ἀπὸ τὰ λεγόμενα τῶν ἀνθρώπων ποὺ ἀπορρίπτουν αὐτὸ τὸ κῦρος; **Ἡ** ἀπάντηση εἶναι καὶ πάλι, ναί.

Ἐὰν πραγματικὰ συμφωνοῦμε νὰ γνωρίσουμε τὰ δόγματα, νὰ μάθουμε τὸν τρόπο κατανόησης τῶν δογμάτων καὶ νὰ διακρίνουμε τὸ κῦρος τῶν Ἁγίων Πατέρων ἀπὸ τὶς φλυαρίες, τότε **θὰ πρέπει νὰ ἀναλάβουμε τὴν προσωπικὴ μας εὐθύνη.** **Ἡ** προσωπικὴ εὐθύνη οὐσιαστικὰ εἶναι ἡ συνάντηση τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν Θεό. **Ἄ**ς δοῦμε μέσα ἀπὸ τὴν Ἁγία Γραφή τὴν προσωπικὴ εὐθύνη. **Ἄ**νθρωπος ἀπὸ τὴν στιγμή ποὺ ἔχασε τὸν Παράδεισο, ὁ Θεάνθρωπος, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, μὲ τὸ σωτηριολογικὸ του ἔργο ὑποσχέθηκε στὸν ἄνθρωπο τὸν Παράδεισο καὶ μάλιστα νὰ εἶναι σταθεροποιημένος σὲ σχέση μὲ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη. **Ἐ**να πράγμα ζήτησε ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο καὶ αὐτὸ χωρὶς ἐκβιασμὸ ἢ διλήμματα. **Εἶ**πε χαρακτηριστικὰ τὸ περίφημο «ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν». **Μ**ὲ ἀπλά λόγια: Ὁ Παράδεισος κατακτᾶται, κερδίζεται, δὲν εἶναι γιὰ τοὺς τεμπέληδες καὶ τοὺς ἀνεύθυνους. **Εἶ**ναι γιὰ τοὺς ὑπεύθυνους ποὺ βλέπουν μὲ εὐθύνη καὶ ἀποφασιστικότητα τὴν πνευματικὴ τους προκοπὴ καὶ ἀνάπτυξη. **Β**λέπουν μὲ αἰσθήματα εὐθύνης τὴν προσωπικὴ τους συνάντηση μὲ τὸν Θεάνθρωπο καὶ ταυτόχρονα μὲ τὸν συνάνθρωπο.

Ἄνθρωπος ὅταν παρατηρεῖ, περιγράφει καὶ ἐκθέτει ὑπεύθυνα τὸν ἑαυτό του στὸν ἄλλο, δηλαδή στὸν Πνευματικὸ του ἢ, ὅπως ἔκαναν στὴν πρώτη ἐκκλησία, νὰ ἐκθέτει τὸν ἑαυτό του στὴν Κοινότητα, στὸν λαό, τότε ἔχει ἀνάλαβει καὶ τὶς προσωπικὲς του εὐθύνες νὰ τὶς ἀλλάξει καὶ νὰ τὶς μεταμορφώσει ἐν Πνεύματι. **Ἄ**νθρωπος παραδέχεται ἀπὸ αὐτὴ τὴν ζωὴ, μαθαίνεται, διδάσκεται καὶ ἔχει ἀπίστευτη μεταδοτικότητα, ὅπως στὴν πρώτη Ἐκκλησία, ὅταν βιώνεται αὐθεντικῶς, δηλαδή μὲ ὑπεύθυνο τρόπο. **Ἄ**νθρωπος θὰ ἔχει τοὺς ὑπεύθυνους μέσα καὶ δὲν θὰ μπορεῖ

νὰ δεχθεῖ τοὺς ἀνεύθυνους, διότι ἀπλᾶ οἱ ἀνεύθυνοι δὲν θὰ ἔχουν καταφέρει νὰ ὠριμάσουν ἐξ αἰτίας τῆς ἀνευθυνότητάς τους καὶ δὲν θὰ μποροῦν νὰ ἀντέξουν τὸ Φῶς τοῦ Παραδείσου, ὅπως οἱ νυχτερίδες τὸ φῶς τοῦ ἡλίου.

Ἄς δοῦμε ἓνα παράδειγμα ἀπὸ τὴν ζωὴ τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ. **Ὅ**λοι γνωρίζουμε τὴν εὐχή «Κύριε ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστέ ἐλέησόν με τὸν ἁμαρτωλὸν» τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Παύλου. **Αὐ**τὴ ἡ εὐχή εἶναι μία εὐχή γιὰ τὸν ἀδύναμο, ποὺ ὅταν φθάσει σὲ πνευματικὰ ὕψη ἐξακολουθεῖ νὰ τὴν λέει. **Ἐ**πομένως, εἶναι εὐχή γιὰ ὅλες τὶς πνευματικὲς καταστάσεις καὶ ἂν βρίσκεται ὁ ἄνθρωπος. **Εἶ**ναι μία εὐχή, ἡ ὁποία αὐξάνει τὴν πνευματικὴ προκοπὴ σὲ ὅποιο στάδιο καὶ ἂν βρίσκεται ὁ ἄνθρωπος. **Ὁ** Ἅγιος Γρηγόριος εἶχε αὐτοσχεδιάσει καὶ ἀντὶ αὐτῆς τῆς εὐχῆς ἔλεγε «Κύριε φώτισόν μου τὸ σκότος». **Αὐ**τὴ ἡ εὐχή δείχνει πραγματικὰ τι ὁ Ἅγιος Γρηγόριος πίστευε γιὰ τὸν ἑαυτό του. **Ἐ**λεγε ὅτι ἔχει σκότος μέσα του καὶ παρακαλοῦσε τὸ Θεὸ αὐτὸ τὸ σκότος νὰ μεταμορφωθεῖ σὲ φῶς.

Ἐπίσης, αὐτὴ ἡ εὐχή δείχνει πόσο ὑπεύθυνα καὶ εἰλικρινὰ περιέγραφε ὁ Ἅγιος τὸν ἑαυτό του ἀπέναντι στὸ Θεὸ καὶ κατὰ πρόεκταση στὸν συνάνθρωπο. **Τ**ελικά, αὐτὴ ἡ εὐχή, ὄχι μόνο οἱ λέξεις, ἀλλὰ κυρίως τὸ νόημα αὐτῶν τῶν λέξεων, καθὼς καὶ τὰ κίνητρα τοῦ Ἁγίου, ἦταν ὑπεύθυνα. **Ζ**ητοῦσε μὲ ὑπεύθυνο τρόπο νὰ συναντήσῃ τὸ φῶς τὸ Θεοῦ, διότι εἶχε μέσα του βαθιὰ τὴν πεποιθήση ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα θὰ ἦταν θετικὸ καὶ πράγματι ἔτσι ἦταν. **Σ**τὴν συνέχεια ἔβλεπε διαφορὰ σὲ σχέση μετὰ τὸ πρὶν καὶ τὸ μετὰ. **Ἐ**ξελισσόμενος, ὠριμάζετο καὶ ταυτόχρονα ἦταν συνειδητοποιημένος, ὅτι τὸ διαφορετικὸ εἶναι ὄχι κάτι τὸ ἀνθρώπινο ἢ κάτι τὸ θεϊκὸ, ἀλλὰ Θεανθρώπινο. **Αὐ**τὸς ἐνεργοῦσε καὶ ὁ Θεὸς συνεργοῦσε στὴν καθημερινότητά του.

Αὐτὴν τὴν ὑπευθυνότητα ἐμεῖς σήμερον καλοῦμαστε νὰ ἐνεργοποιήσουμε στὴν ζωὴ μας γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσουμε τὴν καθημερινότητά μας μὲ σοβαρὸ καὶ λειτουργικὸ τρόπο καὶ ὄχι μὲ δυτικὲς γρήγορες ἀντιγραφές. **Ὁ** Ἅγιος βίωσε τὴν μοναδικότητα τοῦ Ἀκτίστου Φωτός, βίωσε μὲ μοναδικὸ τρόπο τὴν σχέση του μὲ τὸν Θεό. **Ἐ**μεῖς τώρα καλοῦμαστε νὰ ἀντιμετωπίσουμε μὲ μοναδικὸ τρόπο τὰ προβλήματα τῆς ζωῆς μας, μὲ μοναδικὸ τρόπο διότι πολὺ ἀπλᾶ εἶμαστε μοναδικοί. **Ἐ**πίσης, κάτι τὸ ὁποῖο εἶναι αὐτονόητο, εἶναι καὶ ἡ μοναδικὴ ψυχοπαθολογία ποὺ καὶ αὐτὴ ἔχει τὸν ρόλο της. **Ἀ**μέσως μετὰ ἐὰν θέλουμε, ἔχουμε τὴν μοναδικὴν θεραπεία καὶ

μέσα από αυτή συναντούμε την μοναδική σωτηρία. **Α**ν δοῦμε τὰ παραπάνω μὲ ὑπεύθυνο τρόπο, τότε μπορούμε νὰ βιώσουμε στὴν καθημερινότητά μας τὴν ἀλλαγὴ, τὴν ἐξέλιξη, τὴν πνευματικὴ ὀριμότητα καὶ τὴν ἐν Πνεύματι κοινωνία τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ.

Χριστιανός, ὁ ὁποῖος προσπαθεῖ νὰ ἐνωθεῖ μὲ τὸν Θεὸ καὶ τὸν συνάνθρωπο, τότε ἐννοεῖται πὼς ἔχει ἐνεργοποιήσει στὴν ζωὴ του τὸ διαφορετικὸ ἀπὸ αὐτὸ ποὺ προτείνει τὸ κοσμικὸ φρόνημα, δηλαδή ἔχει βάλει στὴν ζωὴ του τὸν Χριστὸ καὶ εἶναι αὐτονόητο ὅτι προσεύχεται σὲ κάποιον βαθμὸ μὲ συγκεκριμένες προσευχές, καθὼς καὶ μὲ τὴν παραπάνω γνωστὴ εὐχή, τὸ «Κύριε ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστὲ ἐλέησόν με τὸν ἁμαρτωλό». **Ε**πειδὴ ἡ ἐμπειρία τῆς προσευχῆς εἶναι μοναδικὴ σὲ κάθε ἄνθρωπο, αὐτὸ ποὺ θὰ προτείνουμε παρακάτω εἶναι ἓνα διαφορετικὸ μονοπάτι ὑπεύθυνης ἐπιλογῆς. **Θ**ὰ προσπαθήσουμε ἐν ὀλίγοις νὰ φωτίσουμε, ὅπως φωτίζει κάποιος μὲ ἓναν φακὸ, ἓνα σκοτεινὸ μονοπάτι. **Π**ιθανὸν νὰ φωτίσουμε διαδρομὲς ποὺ δὲν βλέπει μόνος του ὁ ἄνθρωπος καὶ μὲ τὴν Χάρη τοῦ Θεοῦ ὁ καθένας μπορεῖ νὰ ἐπιλέξει τὶ θὰ κάνει στὴν ζωὴ του.

Ας δοῦμε ἓνα ἀπλὸ παράδειγμα, ποὺ ἀπὸ αὐτὸ καὶ μόνον καθορίζονται πολλὰ πράγματα στὴν ζωὴ μας. **Δ**ύο ἄνθρωποι ἔρχονται σὲ ἀντιπαράθεση μεταξύ τους. **Σ**υνήθως ὅταν ἀντιπαρατίθονται ἀνὰ μεταξύ τους περιγράφουν τὰ λάθη ὁ ἓνας τοῦ ἄλλου. **Π**ροσπαθοῦνε μὲ ἐπιχειρήματα ὁ ἓνας νὰ πείσει τὸν ἄλλο, ὅτι ἔχουν τὸ δίκιο μὲ τὸ μέρος τους καὶ ἄλλες φορὲς ἐκβιάζουν μὲ πολλοὺς καὶ διαφορετικοὺς τρόπους. **Σ**πάνια ἕως καθόλου περιγράφουν τὰ λάθη τους καὶ ζητοῦν συγγνώμην, διότι αὐτὸ εἶναι ἀδυναμία ὅπως νομίζουν. **Α**ς ποῦμε τώρα τὴν πρότασή μας στὴν ὅποια ἀντιπαράθεση. **Υ**πάρχει περίπτωση κάποιος ἀπὸ τὸ παράδειγμά μας νὰ διεκδικεῖ τὸ ἀλάθητο; **Π**ιθανὸν ὄχι. **Ε**πομένως ὑπάρχει μερίδιο εὐθύνης καὶ στοὺς δύο. **Α**λλος περισσότερο καὶ ἄλλος λιγότερο. **Π**ιστεύω νὰ συμφωνοῦμε ὅλοι ἐδῶ.

Ο ἓνας ἐκ τῶν δύο νομίζει ὅτι ἔχει τὸ λιγότερο μερίδιο εὐθύνης καὶ ἄς υποθέσουμε ὅτι τοῦ ἀνήκει τὸ 1%. **Τ**ὸν ἀπασχολεῖ νὰ τὸ ἀλλάξει; **Α**ν ναί, τότε πιθανὸν νὰ ἀνακαλύψει ὁ ἴδιος ὅτι ἔχει κάτι παραπάνω ἀπὸ τὸ 1% εὐθύνης καὶ τότε ἔχει ἀρχίσει τὴν ἐν Χριστῷ ἀλλαγὴ μὲ ὑπεύθυνο τρόπο. **Α**ν ὅμως δὲν τὸν ἀπασχολεῖ νὰ ἀλλάξει τὸ 1% καὶ τοῦ εἶναι δύσκολο, τότε γιατί ὁ ἄλλος νὰ ἀλλάξει τὸ 99%; **Π**οιὸ εἶναι πιὸ εὐκόλο, νὰ ἀλλάξει τὸ 1% ἢ τὸ 99%; **Τ**ὸ εὐκόλο εἶναι τὸ 1%. **Α**ρά γε γιατί αὐτὸς ποὺ ἔχει τὸ 1%

δὲν θέλει νὰ τὸ ἀλλάξει; **Δ**ιότι πολὺ ἀπλᾶ θέλει νὰ μεταφέρει τὴν προσωπική του εὐθύνη στὸν ἄλλο. **Ν**ὰ λοιπὸν μέσα ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἀπλῆ ἀντιπαραθέση πόσο εὐκολο εἶναι νὰ δοῦμε ἐὰν ὑπάρχει ὑπευθυνότητα ἢ ἀνευθυνότητα στὰ ἀπλᾶ πράγματα. **Τ**ὸ τονίζουμε αὐτό, διότι τὰ ἀπλᾶ πράγματα τῆς ζωῆς, μᾶς δίνουν προσανατολισμὸ καὶ γιὰ τὰ δύσκολα. **Ὁ** λόγος εἶναι ἀπλός. **Ἔ**τσι μαθαίνει νὰ συμπεριφέρεται ὁ ἄνθρωπος καὶ στὰ ἀπλᾶ, ἀλλὰ καὶ στὰ δύσκολα.

Ἄς δοῦμε ἄλλο ἓνα παράδειγμα, ὅταν ἓνας ἄνθρωπος μεγαλώνει μετὰ τὴν παραπάνω συμπεριφορά, τελικὰ δὲν ἀλλάζει, διότι ἐπιλέγει κάτι διαφορετικὸ σὲ σχέση μετὰ τὴν ἐν Χριστῷ ζωὴ. **Ἄ**ς ὑποθέσουμε, ὅτι εἶναι πολιτικὸ πρόσωπο. **Σ**υνήθως ἀκοῦμε νὰ μᾶς λένε οἱ πολιτικοὶ ποὺ ψηφίζουμε: «Φταίει τὸ πολιτικὸ σύστημα καὶ αὐτὸ πρέπει νὰ ἀλλάξει». **Σ**υμφωνοῦμε πιστεύω ὅλοι ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ κάποια ἀλλαγή, διότι ἡ συννοσηρότητα τοῦ πολιτικοῦ συστήματος ἔχει ἀπαξιώσει τὴν Ἑλλάδα, τὸν Ἕλληνα καὶ τὶς ἀξίες τῆς παράδοσής μας. **Ὡ**στόσο αὐτὸ τὸ λένε οἱ ἴδιοι οἱ πολιτικοὶ ποὺ ἔχτισαν τὸ σύστημα ἢ ζοῦνε μέσα σὲ αὐτὸ ἢ ζοῦνε ἀπὸ αὐτό. **Γ**ιατί ἄρα γε μιᾶνε γιὰ τὸ σύστημα καὶ ὄχι γιὰ τὰ πρόσωπα;

Διότι θέλουν νὰ μεταφέρουν τὴν προσωπική τους εὐθύνη ἀλλοῦ καὶ ὄχι στὸν ἑαυτὸ τους. **Τ**ὸ ἀλλοῦ εἶναι ἓνα ἀπρόσωπο πεδίο, τὸ ὁποῖο ὀνομάζουν σύστημα καὶ αὐτὸ τὸ κάνουν μετὰ ἀσυνείδητο τρόπο, γιὰ νὰ μποροῦν νὰ κατηγοροῦν καὶ νὰ αὐτοδικαιώνονται χωρὶς νὰ ὑπάρχει κόστος γιὰ κανέναν. **Τ**ὸ λυπηρὸ εἶναι ὅτι μέσα ἀπὸ αὐτὴ τὴν νηπιώδη μεταφορὰ εὐθύνης στὸ πουθενά, δὲν φέρνει τὴν ἀλλαγή ποὺ ὑπαινίσσονται μετὰ λόγους καὶ ἄρθρα. **Α**ὐτὸ ἔμαθαν ἄλλωστε νὰ κάνουν ἀπὸ μικροὶ καὶ αὐτὸ ἐπαναλαμβάνουν καὶ στὴν πολιτικὴ ζωὴ τους. **Π**αλινδρομεῖ δηλαδὴ ἡ ἴδια συμπεριφορά ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν ιδιότητα. **Σ**τὸ παράδειγμα θὰ μπορούσε νὰ εἶναι ἓνας ἐπιστήμων, ἀλλὰ καὶ ἓνας ἐργάτης, ἓνας πλούσιος ἢ ἓνας φτωχός. **Εἶ**ναι τὰ πρόσωπα τῆς τρίτης κατηγορίας ποὺ ἀναφέραμε παραπάνω, ποὺ ἔχουν ἐξαπατήσει τὸν ἑαυτὸ τους καὶ πολὺ ἀπλᾶ θέλουν νὰ ἐξαπατήσουν καὶ ἐκείνους ποὺ τοὺς ἀκολουθοῦν.

Σήμερα βιώνουμε ὡς κράτος μία μουσουλμανικὴ μετανάστευση, ἡ ὁποία ἔχει στηριχθεῖ στὴν ἀνευθυνότητα τῶν πολιτικῶν μας ποὺ ψηφίζουμε. **Β**λέπουμε κάτι, τὸ ὁποῖο ὅλους μᾶς ἀνησυχεῖ καὶ ἐκ τῶν πραγμάτων σὲ λίγα χρόνια μέσα στὴν κοινωνία μας θὰ βλέπουμε μουσουλμάνους, τοὺς ὁποίους θὰ τοὺς ἀντιμετωπίσουμε ἀναλόγως θετικὰ ἢ ἀρνητικὰ ὅλοι μας. **Εἶ**ναι ἀνεύθυνο νὰ μιᾶμε

μόνο για την μία ὄψη τοῦ προβλήματος. **Υ**πεύθυνο εἶναι νὰ ἔχουμε σαφῆ εἰκόνα. **Α**ὐτὴ τὴν στιγμήν δὲν ἐξετάζουμε τὴν πολιτικὴ ὄψη τοῦ προβλήματος, ἀλλὰ θὰ προσπαθήσουμε νὰ δώσουμε μία προοπτικὴ μέσα ἀπὸ τὸ πρόβλημα ποὺ μᾶς προίκισαν οἱ πολιτικοί μας, μέσα ἀπὸ τὴν δική μας ὀπτικὴ εἰκόνα, ἀλλὰ κυρίως μέσα ἀπὸ τὴν προσωπικὴ εὐθύνη.

Τὸ σοβαρὸ καὶ τὸ υπεύθυνο εἶναι πῶς θὰ συμβιώσω μὲ αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους καὶ πῶς νὰ μεταφέρω στὴν καθημερινότητά μου τὸν Χριστό. **Ε**γὼ ἔχω ἐμπειρία αὐθεντικῆς ἀγάπης; **Ο** κανόνας λέει ὅτι στὸ ποσοστὸ ποὺ νιώθω ὅτι μεταμορφώνομαι ἐν Χριστῷ, τότε στὸ ἴδιο ποσοστὸ θὰ μπορέσω νὰ μεταφέρω αὐτὴ τὴν ἐμπειρία στὸν διπλανό μου. **Α**νεύθυνο εἶναι νὰ περιγράψω μόνο τὶς εὐθύνες τῶν ἄλλων ἢ νὰ περιγράψω ὅτι δὲν εἴμαστε καὶ τόσο ἐπαρκεῖς ὡς Χριστιανοί. **Α**ν περιγράψω, ὅτι ἐγὼ προσωπικὰ δὲν εἶμαι ἐπαρκῆς Χριστιανός, εἶναι διαφορετικὸ, ἀπὸ τὸ νὰ περιγράψω ὅλους τοὺς Χριστιανοὺς ἀνεπαρκεῖς μαζὶ μὲ ἐμένα. **Ο**ταν λέω ὅτι εἴμαστε ἀνεπαρκεῖς, φαίνεται ἓνας ὑπαινιγμός, ποὺ λέει ὅτι καὶ ἐγὼ εἶμαι ἀνεπαρκῆς, ἀλλὰ δὲν τὸ λέω εὐθέως.

Γιατί ἄρᾳ γε νὰ τοποθετοῦμε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο; **Η** ἀπάντηση εἶναι γιὰ νὰ μεταφέρω τὴν προσωπικὴ μου εὐθύνη ἄλλοῦ, δηλαδὴ στὸν ἄλλο. **Ε**ἶναι ἓνας τρόπος ἀποφυγῆς προσωπικῆς εὐθύνης, ὅπως τῶν πολιτικῶν. **Ο**ταν ὅμως λέω, εἶμαι ἀνεπαρκῆς, καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐγὼ προσωπικὰ ἀναλαμβάνω μὲ εὐθύνη τὴν προσωπικὴ μου ἀλλαγὴ, τότε εἶναι σίγουρο ὅτι θὰ προκύψει κάτι τὸ διαφορετικὸ πρὸς τὸ καλύτερο γιὰ τὸν ἑαυτό μου. **Γ**νωρίζουμε ὅλοι ὅτι δὲν εἶναι εὐκόλο νὰ σκεφτεῖ ἔτσι ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος, ἀλλὰ ὅμως ὁ Χριστιανισμὸς θέτει τὸν πῆχυν ψηλά. **Ε**πίσης, ὁ Χριστιανισμὸς δὲν θέλει σκέψεις, ἀλλὰ βίωμα. **Θ**έλει ἀνθρώπους ποὺ νὰ τολμοῦν νὰ βλέπουν πρῶτα τὴν προσωπικὴ τους ἀδυναμία. **Η** συνέχεια θὰ εἶναι σχεδὸν αὐτονόητη. **Μ**ετὰ θὰ βλέπει τὴν ἀδυναμία τοῦ ἄλλου ὡς ποιμένας καὶ ὄχι ὡς ἀντίπαλος. **Ε**πομένως, τὸ κακὸ ἢ τὸ ὀποιοδήποτε στρεβλὸ τῆς κοινωνίας μας ἀντιμετωπίζεται μὲ ἀγάπη πατρικὴ καὶ ὄχι μὲ προνοιακὰ μέτρα.

Πράγματι ὑπάρχει πόλεμος στὴν Συρία, οἱ ἄνθρωποι θέλουν βοήθεια, θέλουν ἐργασία, θέλουν νὰ πᾶνε στὴν χώρα ποὺ θὰ ἰκανοποιήσει τὰ ὄνειρά τους, ὅπως ἡ Γερμανία. **Α**ὐτὸ εἶναι ἡ μία ὄψη. **Η** ἄλλη ὄψη εἶναι αὐτὴ ποὺ δὲν λέγεται, ἀλλὰ τὴν ἔχουμε σκεφτεῖ ὅλοι μας. **Μ**έσα σὲ αὐτὰ τὰ πλήθη δὲν ὑπάρχουν κακο-

ποιὰ στοιχεῖα ἢ ὀργανωμένα ἄτομα, μὲ σκοπὸ τὴν τρομοκρατία ἢ τὴν ἐπικράτηση τοῦ μουσουλμανισμοῦ; Πολλοὶ φοβοῦνται, ὅτι θὰ κατακτήσουν τὴν Εὐρώπη, ὅταν θὰ γεννοῦν μόνον οἱ Μουσουλμᾶνοι καὶ οἱ Χριστιανοὶ καθόλου. Πιθανὸν νὰ γίνεи καὶ ἔτσι. **Εἶναι** ἰκανὸς ἰσχυρισμὸς σύμφωνα μὲ ἀπόψεις ειδικῶν. **Ὁ** φόβος ὅμως δὲν εἶναι καλὸς σύμμαχος. **Ἡ** εὐαγγελικὴ πρόταση εἶναι «καὶ ἡ ἀγάπη βάλει τὸ φόβον ἔξω». **Ὅταν** ἀγαποῦμε, μποροῦμε νὰ ἐμπνευστοῦμε. **Ὅταν** ἀγαποῦμε, μποροῦμε νὰ ξεπεράσουμε τὰ ὅρια καὶ τὶς προσωρινὲς προτάσεις τῶν πολιτικῶν μας.

Αὐτὸ ποὺ θὰ πρέπει νὰ μᾶς ἀνησυχεῖ εἶναι τὸ ἐξῆς: ἄρά γε ποιὰ εἶναι ἡ προσωπικὴ μου εὐθύνη καὶ τί θὰ κάνω ἐγώ; **Ὁ** ὑπεύθυνος Χριστιανὸς δὲν μπορεῖ νὰ περιμένει νὰ δεῖ τι θὰ κάνουν οἱ ἄλλοι, γιὰ νὰ κάνει μία γρήγορη ἀντιγραφή. **Ἀπὸ** μόνος του ἤδη ἔχει αὐτοσχεδιάσει καὶ τολμᾷ πέραν τῶν συνταγῶν καὶ τῶν ὑποδείξεων ποὺ ἀκοῦμε ἀπὸ τὰ Μ.Μ.Ε. **Ἐπομένως**, τὴν ἀπάντηση τὴν ἔχει ἤδη ὁ καθένας ἀνάλογα μὲ τὸ τι ὠριμότητα ἔχει, ἀλλὰ καὶ κατὰ πόσο ἐπιβάλλεται νὰ ἀναλάβει ὑπεύθυνο ρόλο ἀπὸ τὴν θέση ποὺ βρίσκεται. **Τὰ** ὑπόλοιπα θὰ λειτουργήσουν μὲ αὐτορύθμιση ὡς πρόταση, ὡς ἄποψη καὶ ὡς προσανατολισμὸ· ὅπως ὁ μαγνήτης ἐλκύνει τὰ ρινίσματα σιδήρου, δίνοντας στὸ καθένα τὴν θέση ποὺ τοῦ ἀνήκει, ἔτσι καὶ ὁ ὑπεύθυνος Χριστιανὸς θὰ προσανατολιζεи ὅ,τι ἔχει σχέση μὲ τὸν μαγνήτη, δηλαδὴ ὅ,τι ἔχει σχέση μὲ τὸν Χριστό.

Ἡ ἐποχὴ μας ὅμως μοῦ θυμίζει τὴν πολιτικὴ ἀναστάτωση ποὺ εἶχαμε τὸ 1924. **Τὴν** ἐποχὴ ἐκείνη, ἐνάμισης χρόνος μετὰ τὴν Μικρασιατικὴ καταστροφή. **Ἡ** προσφυγιὰ τῶν Ἑλλήνων ἦταν διάχυτη. **Αὐτὸ** ποὺ σημάδευσε τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, ἦταν ἡ ἀνευθυνότητα τῶν πολιτικῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν πνευματικῶν ἀνδρῶν. **Σὲ** μία ἐποχὴ τόσο δύσκολη, ἡ Ἱεραρχία τότε εἶπε ὅτι ἦταν ὁ καταλληλότερος χρόνος νὰ ἀλλάξει τὸ Ἡμερολόγιο καὶ ἀπὸ τότε εἶναι μία ἀνοιχτὴ πληγὴ μέχρι σήμερα, λόγῳ τῆς ἀνευθυνότητος. **Σήμερα** μέσα σὲ αὐτὲς τὶς δύσκολες συγκυρίες, ὅπως ἡ οἰκονομικὴ κρίση, ἡ μουσουλμανικὴ μετανάστευση, ἡ φυγὴ τῶν νέων στὸ ἐξωτερικόν, ἔρχεται ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος νὰ καλέσει Σύνοδο καὶ ὅπως τὴν ὀνομάζει Πανορθόδοξη νὰ ἀπαντήσῃ σὲ θέματα ποὺ αὐτὴ τὴν στιγμή ἐπιλέγει ὡς τὸν καταλληλότερο χρόνο. **Ἄέει** στὸν λαὸ αὐτὰ ποὺ ἔχω νὰ πῶ, εἶναι πιὸ σημαντικὰ ἀπὸ αὐτὰ τὰ προβλήματα ποὺ ἀντιμετωπίζετε.

Ἡ ἔλλειψη ὑπευθυνότητας φαίνεται καὶ μὲ τὸν τρόπο ποὺ συγκαλεῖ τὴν Σύνοδο. **Εἶ**ναι γνωστὸ σὲ ὄλους, ποὺ ἀσχολοῦνται σοβαρὰ μὲ τὸ θέμα, ὅτι ὑπάρχει πρόβλημα ἐγκυρότητας. **Γ**ιὰ νὰ ὑπάρξει ἐγκυρότητα, ἀπαραίτητο στοιχεῖο εἶναι ἡ συνέχεια τῶν Ἁγίων Πατέρων νὰ ἐκφράζεται καὶ μέσα ἀπὸ τὴν ὅποια νέα Σύνοδο. **Εἶ**ναι ἀναγκαῖο δηλαδὴ οἱ προηγούμενες ἀποφάσεις τῶν Ἁγίων Πατέρων νὰ ἐπιβεβαιωθοῦν. **Ἄ**ν δηλαδὴ κάποιος ἀπορρίψει τὸν πατέρα του, πῶς μπορεῖ νὰ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπικαλεῖται τὴν υἰότητά του; **Δ**ὲν φαίνεται μία ὑποκρισία;

Ἄν σὲ μία σχέση μεταξύ δύο ἀνδρῶν ὁ πρῶτος ὑβρίσει ἀδικαιολόγητα τὸν πατέρα τοῦ ἄλλου, ἡ λογικὴ λέει ὅτι θὰ προκύψει κάποια ἀντίδραση ἀπὸ τὸν δεύτερο. **Ὁ** δεύτερος ἄνδρας ὁμως ἀντὶ νὰ ὑπερασπιστεῖ τὸν πατέρα του, δικαιολογεῖ τὸν φίλο του, ἐνῶ τὶς ὕβρεις τὶς θεωρεῖ λέξεις ποὺ δὲν ἔχουν ἀπολύτως καμία σημασία. **Αὐ**τὴ ἡ στάση εἶναι λογικὸ νὰ φέρει αὐθεντικὴ ἀγάπη; **Δ**ὲν εἶναι στάση ποὺ φανερῶνει ἀνευθυνότητα; **Δ**ὲν εἶναι λογικὸ ἀπὸ τὴν στιγμή ποὺ ἐκφράζει αὐτὴ τὴν συμπεριφορά, νὰ τὴν μιμηθοῦν μετὰ καὶ τὰ παιδιά του καὶ στὴν συνέχεια τὰ παιδιά του νὰ ἀπορρίψουν τὸν πατέρα τους μὲ τὸν ἴδιο ἀσυνείδητο τρόπο ποὺ τοὺς δίδαξε ὁ πατέρας τους; **Δ**ὲν αὐξάνεται ἔτσι ὁ φαῦλος κύκλος σχέσεων μὲ μία ψευδῆ ἀγάπη; **Αὐ**τὴ ἡ ψευδὴς ἀγάπη λειτουργεῖ ὡς παραισθησιογόνος καὶ προτείνεται σήμερα ὡς τρόπος ζωῆς ἀπὸ τὸν Οἰκουμενισμό. **Μ**πορεῖτε στὸ παράδειγμά μας στὴν θέση τῶν δύο ἀνδρῶν νὰ βάλετε τὸν Πάπα Ρώμης, ὡς τὸν πρῶτο ἄνδρα, καὶ τὸν οἰκουμενικὸ Πατριάρχη, ὡς τὸν δεύτερο ἄνδρα.

Καταβάλλεται ἰδιαίτερη προσπάθεια νὰ μᾶς ἐξαπατήσουν μὲ δῆθεν θεολογικὲς ἀκρίβειες καὶ γιὰ μία ἀγάπη ὅπως τὴν καταλαβαίνουν. **Ἡ** προσεχὴς Σύνοδος, ποὺ θὰ λάβει μέρος στὴν Κρήτη, δὲν ἔχει κίνητρα ἀγάπης, ἐνῶ πάσχει σὲ πολλὰ σημεῖα. **Π**άσχει στὴν συνέχεια τῶν Ἁγίων Πατέρων καὶ αὐτὸ ἀκυρώνει καὶ τὸ τυπικὸ μέρος τῆς διαδικασίας. **Ὡ**στόσο ὁμως, ἡ Σύνοδος αὐτὴ πάσχει ἀκόμα καὶ ἀπὸ τυπικῆς διαδικασίας. **Αὐ**τὸ εἶναι σημαντικό, διότι ἐκεῖνοι ποὺ συγκαλοῦν τὴν Σύνοδο δὲν παίρνουν στὰ σοβαρὰ οὔτε τοὺς δικούς τους ἀνθρώπους. **Δ**ηλαδὴ, Πανορθόδοξη Σύνοδος ἀπὸ τυπικῆς πλευρᾶς λέγεται ὅταν καλοῦνται ὅλοι οἱ Ἀρχιερεῖς νὰ συμμετάσχουν. **Αὐ**τὸ βέβαια δὲν γίνεται καὶ φαίνεται ἐδῶ κατὰ πόσον ὑπεύθυνα καὶ σοβαρὰ λειτουργοῦν ἀνὰ μεταξύ τους.

Ένα τελευταίο σημείο, λίγο πριν τελειώσω την αποψινή μου Όμιλία, είναι να πούμε με μία λέξη τι είναι ο Οικουμενισμός. **Ο** Οικουμενισμός είναι μία θεολογική και κοινωνική πλάνη. **Πο**λλοί θα πουν ότι και ο παλαιομερολογιτισμός είναι μία πλάνη. **Μ**πορεί ο καθένας να υποστηρίξει ως πλάνη αυτό που βλέπει από μακριά. **Α**ν όμως δει την πλάνη από κοντά, σίγουρα θα αλλάξει άποψη. **Θ**α διαφοροποιηθεί από την αρχική του θέση.

Ένα παράδειγμα που σās παρουσιάζω, είναι μία οπτική πλάνη. Στην πρώτη οπτική πλάνη της διαφάνειας [που προβάλλεται παράλληλα σε όθονη] φαίνεται ο Οικουμενισμός. **Σ**ε αυτή αρχικά βλέπουμε έναν ποταμό να τρέχει με όρμη και να παρασύρει τους πάντες και πράγματι έντυπωσιάζει το θέαμα. **Α**ν όμως δούμε προσεκτικότερα, θα διαπιστώσουμε φαντάσματα που θέλουν να μās μεταφέρουν τον δικό τους τρόπο που ζουν.

Στην δεύτερη οπτική πλάνη φαίνεται ο παλαιομερολογιτισμός. **Α**ρχικά βλέπουμε κάτι σαν νεκροκεφαλή, κάτι που θυμίζει νεκροταφείο. **Α**ν δούμε όμως προσεκτικότερα την οπτική πλάνη, θα διαπιστώσουμε ένα πλοίο, το οποίο παλεύει με τα κύματα και τις δυσκολίες της ζωής. **Α**υτός είναι ο παλαιομερολογιτισμός, που αν κάποιος τον δει από κοντά, τότε μόνον μπορεί να καταλάβει τον αυθεντικό αγώνα της σημερινής μαχόμενης Έκκλησίας του Χριστού.

Θα δούμε άλλη μία τελευταία οπτική πλάνη, που ή διαφορά σε σχέση με τις άλλες δύο είναι ότι όσο πιο κοντά είμαστε μέσα στο θέμα, άλλο τόσο δεν μπορεί να γίνει αντιληπτή ή πραγματική εικόνα. **Θ**α παρομοιάσω τον Οικουμενισμό με μία άλλη οπτική πλάνη, που στο παράδειγμά μας βλέπουμε ένα δάσος με πολλά κλαδιά. **Θ**α λέγαμε με μεταφορική έννοια, ότι είναι ή θεωρία των κλάδων που πάνω σε αυτή στηρίζεται ο Οικουμενισμός. **Α**ν θα παρατηρήσουμε ότι όσο φεύγουμε από μέσα, το θέμα αποκαλύπτεται μία τίγρη. **Σ**ε αυτό το σημείο θα επικαλεστώ μία προσφιλή έκφραση του μακαριστού Αρχιεπισκόπου μας κυρού Χρυσοστόμου, ο οποίος έλεγε: *Άλλα τὰ ὀρώμενα καὶ ἄλλα τὰ νοούμενα.*

* * *

Κλείνοντας, θα ήθελα να προτρέψω όλους να ἐστιάσουμε στην προσωπική μας εὐθύνη, διότι από εκεί θα κριθοῦμε ὅλοι μας και ὁ καθένας ξεχωριστά. **Ν**α μην ἀφήσουμε κανέναν να μās χειραγωγήει. **Ν**α κλείσουμε τὰ αὐτιά μας στις τηλεοράσεις και να ἀφήσουμε τὴν ἀκοή μας και κυρίως τὴν καρδιά μας να ἀκούσει τὸ Θέλημα

τοῦ Θεοῦ.

Ἄδελφοί μου, πιστεύω ὅτι τὸ καλὸ ἔχει δυναμικὴ τέτοια ποὺ μπορεῖ νὰ μεταμορφωθεῖ σὲ χεῖμαρρο. **Ἀ**ὐτὸ τὸ καλὸ δὲν εἶναι τίποτα ἄλλο ἀπὸ τὴν προσωπικὴ μας συνάντηση μὲ τὸν ἀληθινὸ Θεὸ μέσα ἀπὸ τὰ μάτια τοῦ συνανθρώπου μας. **Ἡ** τελευταία μου πρόταση θὰ εἶναι μία ἀντιστροφή σὲ μία ἀρνητικὴ πρόταση, ποὺ ἔχουμε ὑπ' ὄψιν μας. «Ἐνὸς καλοῦ δοθέντος, μύρια ἔπονται». **Μ**ία ἀλλαγὴ θέλουμε, ἀδελφοί, καὶ αὐτὴ θὰ φτάσει καὶ θὰ περισσεύσει. **Ν**ὰ γνωρίσουμε τὸ μυστήριον τῆς προσωπικῆς μας σωτηρίας μὲ εὐθύνη καὶ σοβαρότητα στὸ ἔργο ποὺ ἔχει ἀναλάβει, σὲ ὅποια θέση καὶ ἐὰν βρίσκεται ὁ καθένας μας.

Καλὸ ὑπόλοιπο τῆς Ἁγίας Τεσσαρακοστῆς.

Σᾶς εὐχαριστῶ πολὺ γιὰ τὴν προσοχή σας.

